aglasem.com

FOR HARYANA CLASS 10 PREPARATION

HBSE Class 10 Sample Paper 2027 Punjabi Marking Scheme

EXAM	YEAR	TYPE	SUBJECT
Haryana Class 10	2027	Answer Key	Punjabi

Marking Scheme : 2026-27

ਜਮਾਤ : ਦਸਵੀਂ

ਕੋਡ : 037 **ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ** **ਕੁਲ ਅੰਕ : 80**

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ / ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
		ਭਾਗ - (ੳ)			
1.	(i)	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ।	2	7	ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਪਰ ਸੰਖੇਪ/ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਨਬੀਂ ਖਾਂ, ਗਨੀ ਖਾਂ, ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ	2		
	(iii)	ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ, ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ	2		
	(iv)	ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ	1		
2.	(i)	ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਕੇ।	1	3	ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਉੱਤਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਓਜੋਨ ਪਰਤ ਦਾ।	1		
	(iii)	ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ	1		
3.		**ਨੋਟ : ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੇ ਉੱਤਰ**		3	ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(i)	ਸ਼ੁੱਧ-ਅਸ਼ੁੱਧ (B)	1		
	(ii)	ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ (D)	1		
	(iii)	ਇੱਕ-ਇੱਕ (A)	1		
	(iv)	ਰਾਤ ਹੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ (D)	1		
4.		**ਨੋਟ : ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੇ ਉੱਤਰ**		3	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖਣ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(i)	ਵੱਟ (C)	1		
	(ii)	ਤਰੀਕਾ (D)	1		
	(iii)	ਸਤਿਕਾਰ (A)	1		
	(iv)	ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (D)	1		
5.		**ਨੋਟ : ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੇ ਉੱਤਰ**		3	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖਣ ਉੱਤੇ
	(i)	ਅੱਠ ਕਿਸਮਾਂ	1		
	(ii)	ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਮਾਣ-ਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆ-	1		

		ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ			ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(iii)	ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ	1		
	(iv)	ਕਾਲ-ਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ	1		
6.	(i)	**ਕੋਈ ਇਕ ਅਗੇਤਰ -** **ਗੁਰ -** ਗੁਰਦਾਸ, ਗੁਰਪੁਰਬ, ਗੁਰਨਾਮ...। **ਲੋਕ** - ਲੋਕ-ਗੀਤ, ਲੋਕ-ਕਥਾ, ਲੋਕ-ਰਾਜ...।	1	2	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਅਗੇਤਰ ਤੇ ਪਿਛੇਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	**ਕੋਈ ਇਕ ਪਿਛੇਤਰ -** **ਕਾਰੀ** - ਕਲਾਕਾਰੀ, ਫੁਲਕਾਰੀ, ਗੁਣਕਾਰੀ...। **ਦਾਨ** - ਖਾਨਦਾਨ, ਰੌਸ਼ਨਦਾਨ, ਕਲਮਦਾਨ...।	1		
7.		**ਕੋਈ ਚਾਰ ਮੁਹਾਵਰੇ -**		4	ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ ਤੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਹੀ ਵਾਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਪੂਰ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(i)	ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣਾ - ਤੋਬਾ ਕਰਨੀ	1		
	(ii)	ਘੁਲ਼ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣਾ – ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ	1		
	(iii)	ਟਕੇ ਵਰਗਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣਾ – ਸਾਫ ਨਾਂਹ ਕਰਨੀ	1		
	(iv)	ਧੇਲੇ ਦੀ ਅਕਲ ਨਾ ਹੋਣੀ – ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਅਕਲ ਨਾ ਹੋਣੀ	1		
	(v)	ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ – ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮੰਨਣਾ	1		
	(vi)	ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣਾ – ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣਾ	1		
8.		**ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ -**	5	5	ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ ਵਧ / ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ /ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(i)	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ			
	(ii)	ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ			
	(iii)	ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ			

9.		**ਕੋਈ ਇਕ ਚਿੱਠੀ / ਪੱਤਰ** ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਜਲਦੀ ਘਰ ਆਉਣ ਲਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੋ। ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।	5	5	ਅਗਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਵੀ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
10.		**ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ -** 	5	5	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
		ਭਾਗ - (ਅ)			
11.	(i) (ii) (iii) (iv) (v) (vi)	ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ (D) ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ (C) ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ (B) 'ਦਿਗ-ਵਿਜੈ' ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ।	1 1 1 1 1 1	6	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੇ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
12.	(i) (ii)	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਫ਼ੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਇੱਜਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਬਚਪਨ	2 2	8	ਇੰਨ੍ਹੇ ਜਿਆਦਾ ਨੁਕਤੇ ਕੇਵਲ ਨਿਰੀਖਿਅਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ

		ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਉਹੀ ਅਸੀਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।			ਹੋਏ, ਅੰਕਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੀਮਤ ਸੀਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(iii)	**ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ :** ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡਾ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਸਰਾ ਸਾਡਾ ਮਾਨ ਹੈ। ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।	2		
	(iv)	ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕਾਗਜ਼ੀ ਪਹਿਲਵਾਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਲੇਖਕ ਦੇ ਦਾਦੇ-ਬਾਬੇ ਆ ਕੇ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ 'ਚੰਨ-ਚਰਾਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਿੱਟਣ।	2		
13.	(i)	ਹਵਾਲਾਤ ਦੀ (B)	1	6	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ (A)	1		
	(iii)	ਨੈਂਹ-ਸੱਸ ਦਾ (C)	1		
	(iv)	ਨਾਲ/ਕੋਲ।	1		
	(v)	ਮਾਝੇ ਦਾ।	1		
	(vi)	ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦਾ।	1		
14.	(i)	**ਅੰਗ-ਸੰਗ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ :** ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ, ਚਾਦਰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ, ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ।	2	8	ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ, ਉਸ ਦੇ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਦਿੱਤਾ, ਆਤਮਾ ਕੰਬ ਗਈ, ਨੀਂਦ ਉੱਡ ਗਈ, ਡਰਾਉਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ।	2		

	(iii) (iv)	**ਮਾਨ ਸਿੰਘ :** 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਾਤਰ, ਪਿੰਡ ਚੂਹੜਖਾਣਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਇੱਕ ਫੌਜੀ, ਫੌਜੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੋਸਤ, ਛੁੱਟੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। **ਮਨਜੀਤ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ :** ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ, ਸੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਟਾਲਨਾ, ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਵਧੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ, ਘਰ ਮਾਹੌਲ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣਾਉਨਾ।	2 2		
15.		**ਪੁਸਤਕ** - ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲ਼ਾ **ਕਵਿਤਾ** - ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ **ਕਵੀ** - ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਾਂ **ਪੁਸਤਕ** - ਸਾਹਿਤ-ਮਾਲ਼ਾ **ਕਵਿਤਾ** - ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ **ਕਵੀ** - ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ	3	3	ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹਨ।
16.		**ਆਚਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ :** ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਜ਼ਬਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਹਿਣੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਸੜੀਅਲ, ਖਿਝੂ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਘਾਟ/ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ। ਜਾਂ **ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ :** ਧਰਮਸਾਰਥਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਸਤ, ਹਰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲੋੜ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਾਲੀ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ	3	3	ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਕੇਵਲ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹਨ। ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਅਰਥ/ਜੁਆਬ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

aglasem.com For more Question Papers, Sample Papers, Notes & Syllabus visit aglasem.com

		ਰਹਿਣਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।			
17.		ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਰ ਧੌਲ / ਬਲਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਾਪੂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।	3	3	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੋਣ ਤੇ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
18.		ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ‘ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ। ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਖੁਦਾ ਪ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇੰਤਜਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਹਵਸ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ। ਰਾਗ-ਰੰਗ ਤੇ ਨਾਚ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੁੱਧ। ‘ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਵਿਚ ਲਾਹਨਤਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਅੰਦਰ ਤਕ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਨਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ।	3	3	ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੀਖਿਅਕਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।